

Narodna skupština Republike Srbije,
Trg Nikole Pašića 13, Beograd

Za predsednika Narodne skupštine Republike Srbije,
gospodina Ivicu Dačića, i
predsednicu Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo,
gospođu Jelenu Žarić Kovačević

Poštovani gospodine Dačiću,

Poštovana gospođo Žarić Kovačević,

Narodni poslanici su u ponedeljak, 7. juna 2021. godine, kvalifikovanom većinom usvojili Predlog za promenu Ustava Republike Srbije i time omogućili početak izrade akta o promeni ustava. Ovaj akt, kao što je u *Predlogu* i navedeno, treba da obezbedi nezavisnost pravosuđa od političkog uticaja, maksimalno ograničavajući uticaj zakonodavne i izvršne vlasti u postupku odabira, predlaganja, izbora, premeštanja, upućivanja i prestanka funkcije sudija, predsednika sudova i (zamenika) javnih tužilaca, a koji mora biti zasnovan na preciznim kriterijumima.

U skladu sa Ustavom Republike Srbije, Poslovnikom Narodne skupštine, kao i koracima nabrojanim u aktivnostima revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23, ulazimo u treću fazu procesa koji obuhvata izradu akta o promeni Ustava. Ovom prilikom još jednom ističemo da to što je davno prekoračen ranije planirani rok za promenu Ustava (kraj 2017. godine) ne sme biti opravdanje da se u postupku promene najvažnijeg pravnog akta, koja praktično tek otpočinje, prioritet daje brzini umesto sadržini njegovih izmena i demokratičnosti i inkluzivnosti procesa u kom se to čini.

Koristimo ovu priliku da podsetimo na [Proceduralne predloge](#) koje je Narodnoj skupštini uputilo Društvo sudija Srbije 15. aprila 2021. godine. Radna grupa NKEU za Poglavlje 23 saglasna je sa ovim predlozima i pridružuje im se. U skladu sa članom 203 Ustava Republike Srbije, kao i članom 44 Poslovnika o radu Narodne skupštine i Proceduralnim predlozima Društva Srbije koji se oslanjaju na ove akte, apelujemo **da Odbor formira posebnu radnu grupu za izradu akta o promeni Ustava.**

Očekujemo da formiranje posebne radne grupe ispunjava standarde javnosti rada i transparentnosti i da Odbor objavi imena članova svoje radne grupe, objavi proceduralna pravila za postupanje i svoj rad na izradi akta o promeni Ustava otvori za zainteresovanu javnost. Smatramo da je najvažnije da u radnu grupu budu uključeni najeminentniji profesori ustavnog prava i predstavnici najviših pravosudnih institucija (Vrhovnog kasacionog suda, Republičkog javnog tužilaštva, Visokog saveta sudstva, Državnog veća tužilaca), kao i strukovnih i nevladinih

udruženja čiji su ciljevi usmereni na unaređenje položaja pravosuđa i vladavinu prava. Kao osnov za izradu teksta trebalo bi uzeti *Pravnu analizu ustavnog okvira o pravosuđu u Republici Srbiji* iz 2014. godine, koju je podržalo sudstvo u celosti novembra 2016. godine.

Pridružujemo se i predlogu Društva sudija Srbije da Odbor akt o promeni Ustava, pre glasanja o njemu, kao i ustavni zakon, dostavi istovremeno Savetu Evrope na zajedničku ekspertizu njegovih savetodavnih tela (Venecijanske komisije, Konsultativnog veća evropskih sudija i Konsultativnog veća evropskih tužilaca). Ovo je naročito važno zbog toga što Ustavni sud Srbije smatra ustavni zakon delom ustava i da se njegova ustavnost ne može ocenjivati.¹ Ukazujemo na činjenicu da se Venecijanska komisija nije izjašnjavala o nacrtu ustavnog zakona, dakle o jednom značajnom delu Ustava, i da je neophodno da na njega daje mišljenje zajedno sa aktom amandmana na Ustav. Takođe, zajednička ekspertiza tela Saveta Evrope trebalo bi da razjasni da li se predloženim rešenjima, imajući u vidu sada važeća ustavna rešenja, zaista smanjuje politički uticaj na pravosuđe i dosad dostignuti nivo garancija nezavisnosti i samostalnosti pravosuđa, a time i već dostignuti nivo prava građana na pravično suđenje pred nezavisnim i nepristrasnim sudom.

Ovom prilikom upućujemo poziv da se **Odbor, odnosno posebna radna grupa, direktno konsultuje sa podgrupom za pravosuđe Radne grupe Nacionalnog konventa o EU za Poglavlje 23**. Podgrupu za pravosuđe čine: *Društvo sudija Srbije, Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije, Centar za pravosudna istraživanja CEPRIS, Forum sudija Srbije, Alumni klub Pravosudne akademije, Komitet pravnika za ljudska prava YUCOM, Beogradski centar za ljudska prava, Transparenost Srbija, Evropski pokret u Srbiji*. Na ovaj način Odbor će na raspolaganje dobiti ekspertizu najistaknutijih strukovnih udruženja i nevladinih organizacija koja prate položaj pravosuđa.

Kako je već isticano tokom prethodnih javnih slušanja, pored realne potrebe za obezbeđivanjem veće nezavisnosti pravosuđa od političkog uticaja, Srbija ima obavezu da menja Ustav u ovom delu i u okviru pregovaračkog poglavlja 23 – Pravosuđe i osnovna prava. Nacionalni konvent o EU je i uspostavljen kao telo za posebnu saradnju Narodne skupštine Republike Srbije i civilnog društva u procesu pristupnih pregovora,² i u skladu sa tim smatramo da model saradnje Odbora sa Radnom grupom NKEU za Poglavlje 23 predstavlja najbolju moguću formu uključivanja civilnog društva i strukovnih udruženja u tekući proces izrade akta o promeni Ustava Republike Srbije u delu koji se odnosi na pravosuđe.

U Beogradu, 14. juna 2021. godine

Jovana Spremo, koordinatorica RG NKEU za Poglavlje 23

¹ Na značaj ustavnog zakona podsećaju nas reizbor svih sudija i tužilaca sproveden 2009. godine, upravo na osnovu Ustavnog zakona iz 2006. godine, kao i ogromna materijalna šteta, moralna diskreditacija Srbije i dugoročne pogubne posledice koje se i sad osećaju u pravosuđu.

² Princip saradnje između državnih organa i organizacija civilnog društva baziran je na [Deklaraciji Komiteta ministara Saveta Evrope o kodeksu dobre prakse za učešće građana u procesu donošenja odluka](#).



U ime podgrupe za Pravosuđe RG NKEU za Poglavlje 23 koju čine:

Društvo sudija Srbije,
Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije,
Centar za pravosudna istraživanja CEPRIS,
Forum sudija Srbije,
Komitet pravnika za ljudska prava YUCOM,
Beogradski centar za ljudska prava,
Transparenost Srbija,
Evropski pokret u Srbiji,
Alumni klub Pravosudne akademije.